

На основу члана 44, став 1, тачка 5. *Закона о култури РС* (Сл. гласник РС бр. 72/09, 13/16, 30/16 – испр, 6/2020 и 47/2021) и на основу члана 31 *Статута Народне библиотеке Бор* (бр.177/4 од 11.7.2022, *Статут о допуни статута* 286/4 од 5.10.2022), Управни одбор Народне библиотеке Бор на предлог директора доноси

ПРОГРАМ РАДА НАРОДНЕ БИБЛИОТЕКЕ БОР ЗА 2023. ГОДИНУ

1. ПРОФИЛ

Историјат установе

Народна библиотека Бор (НББ) своје почетке везује за оснивање Читаонице у Злоту, прве сеоске читаонице у Кнежевини Србији, која је основана на Савиндан 1869. Између два рата постојала је Борска народна књижница и читаоница, а за време Другог светског рата стручна радничка и позајмна библиотека, за немачке војнике и службенике. Педесетих година почиње период „насељских“ библиотека које су 1962. обједињене у Централну библиотеку.

Од 1972. библиотека се налази у наменски грађеном простору у згради Дома културе.

Активна су и 4 огранака у селима Брестовац, Злот, Кривељ и Доња Бела Река. Поред основне библиотечно-информационе делатности, од 1994. године НББ је матична библиотека за подручје Борског управног округа и у својој мрежи има 54 библиотеке, а од 2013. одређена је за библиотеку која обавља послове од општег интереса у заштити старе и ретке библиотечке грађе на територији града Бора и општина Неготин, Кладово и Мајданпек.

Законски оквир

Делатност и финансирање Народне библиотеке Бор дефинисана је *Законом о култури РС* (Сл. гласник РС бр. 72/09, 13/16, 30/16 – испр, 6/2020, 47/2021 и 78/20021), *Законом о библиотечно-информационој делатности* (Сл. гласник РС 52/11 и 78/21), *Законом о старој и реткој библиотечној грађи* и *Законом о обавезном примерку публикација* (Сл. гласник РС бр. 52/ 2011) *Решењем* министра културе којим је одређена да обавља матичне функције у библиотечно-информационој делатности (Сл. Гласник РС 122/12) и *Решењем* којим је одређена да обавља послове од општег интереса у заштити старе и ретке библиотечке грађе на територији Борског управног округа (Сл. Гласник РС 14/13), *Националним стандардима за обављање библиотечно-информационе делатности* (Сл. гласник РС бр. 39/13), *Правилник о ближим условима за дигитализацију библиотечно-информационе грађе* (Службени гласник 102/17), *Статутом Народне библиотеке Бор* (бр.177/4 од 11.7.2022, *Статут о допуни статута* 286/4 од 5.10.2022)

Организациона структура

Рад у НББ организован је у оквиру: Матичне службе, Одељења за набавку и обраду библиотечке грађе, Информативног одељења са читаоницом дневне штампе и салом за програме, Позајмног одељења за одрасле, Одељења посебних фондова и периодике са читаоницом, Дечјег одељења, Завичајног одељења, Јавне културно-образовне и издавачке делатности, Опште службе. Посебне целине представљају и 4 огранака у селима Брестовац, Злот, Кривељ и Доња Бела Река.

Извор финансирања

Најчешћи однос извора финансирања је: Буџет града 99%; Министарство културе РС 1%.

У 2023. НББ ће конкурисати за средства на разним конкурсима, те ова слика до краја године може бити и другачија.

2. ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОГРАМА РАДА 2023. ГОДИНЕ

Процена резултата за 2022.

Програмом рада утврђене делатности реализоване су готово у потпуности и све у складу са одобреним Финансијским планом за 2022.

За планом и програмом опредељених 1.900.000 дин, у две набавке током године купљено је 2.237 књига. У читаоници дневне и недељне штампе корисници су током године могли да читају *Политику* и *Блиц*, *НИН*, *Време* и *Политикин забавник*.

У оквиру јавне културно-просветне и издавачке делатности укупно је реализовано 72 програма: 27 представљених књига; 6 трибина; 1 концерт духовне музике; 6 културно-просветних програма у сарадњи са школама; 3 изложбе; 19 филмских пројекција; 5 предавања; 2 акредитована стручна семинара; 1 представљање резултата пројекта завичајног одељења.

Поред тога библиотекарски су реализовали и 23 радионице са основцима и предшколцима (11 у оквиру Дечје недеље у укупном броју програма приказане су као један програм) и 10 радионица са средњошколцима.

Укупна физичка посета програмима културно-просветне делатности које је НББ реализовала у 2022. је 2.312 посетилаца.

НББ на крају 2022. укупно има 1917 активних корисника.

Ради позајмице књига било је 13.020 посета и реализовано је 21.819 позајмица и преко 45.000 транакција (Подаци о посетама и коришћењу грађе односе се само на библиотеку у граду и узети су из система кобис у коме НББ ради.)

Поред физичких посета, статистика виртуелних посета и коришћења дигитализоване грађе је оваква:

- сајт НББ: 9.455 посета, отворено 32.488 страна.
- Дигитални завичај: 36.181 отворених страна (укупан број од 2013. године је 640.275)
- Клуб књигољубаца - 4.330
- Јутјуб канал библиотеке - 1.461 посета, 462 прегледа.

Одштампан је 43. број часописа *Бележница* и друго издање монографске публикације *Борске бележнице*

У оквиру матичног функционисања, обављено је укупно 22 надзора над стручним радом библиотека у Бору и општини Неготин а у оквиру сталног стручног усавршавања реализована су два акредитована семинара за библиотекарске јавних библиотека. Библиотекарски НББ су радили у програмским одборима стручно научног скупа Библионет и конференције БДС-а и у редакцијама стручних часописа и зборника.

На конкурсима МКИРС НББ је добила 2 пројекта којима је унапредила своју делатност. Набављено је 6 рачунара са легалним софтверима и замењена постојећа мрежна инсталација.

Средствима буџета града купљен 1 рачунар и пројектор, уграђен је систем за надзор и алармни систем и урађена је хидроизолација на две спољне терасе.

Компанија Зиџин донирала је 2 инвертер климе за Позајмно одељење за одрасле.

„Фокус производом“ у 2022. сматрамо дигитализован лист *Колектив* који је сада претражив и доступан на сајту НББ у простору библиотеке. Оптичким препознавањем карактера (OCR) дигитализованог *Колектива* корисницима омогућавамо претраживање на основу кључних речи, по годинама и бројевима. Имамо усмену потврду, али очекујемо и писано одобрење компаније Зиџин да овај садржај буде доступан и онлајн.

Детаљна анализа свих показатеља биће дата у Извештају о раду.

Анализа пословног окружења:

У протеклом периоду НББ имала је добру сарадњу са институцијама и организацијама како из града тако и из републике и окружења.

Донацијом компаније Зиџин у износу од 230.000 рсд набављене две инвертер климе за Позајмно одељење за одрасле чиме су унапређени услови рада библиотекара, заштите књижне грађе и боравка корисника НББ.

Учешћем на изложби *О фабрикама и радницима* коју су организовали Музеј Југославије (Београд) и Музеј науке и технике (Београд) продубљена је постојећа пословно-техничка сарадња са овим установама. НББ је учествовала избором некњижне библиотечко-информационе грађе која се чува на Завичајном одељењу.

Процена ресурса јавне установе:

Кадар: недовољан број радника

НББ је мали систем. На крају 2022. НББ има 21 радника (20 на неодређено време + 1 на одређено време). У библиотечкој делатности ради само 16 (+ директор), што је недовољно с обзиром на задатке које намећу закони те је за несметано обављање библиотечко-информационе делатности

неопходно је увећање масе за зараде. На сваком радном месту је само један извршилац. У шест случајева један извршилац обавља послове који предвиђају постојање више радних места. С обзиром на то, НББ је немогуће да задовољи услов и запосли 0,7 отишлих у претходној години (како прописује члан 27 к Закона о буџетском систему) а да не ризикује да делатност потпуно осакати и сведе се на рад само у једној смени.

2023. одлази 1 запослени 6. степена.

2024. одлази 1 запослени 6. и 1 запослени 7. степена.

2025. одлази 1 запослени 4. степена.

2026. одлази 1 нк радник, ако не оде раније у инвалидску пензију.

Било би неопходно да се упражњена радна места попуне радницима 7. степена стручности пошто се претпоставља њихова мултифункционалност. Већ сада неопходни су програмер-инжењер, филолог, библиотекар-информатичар, мајстор који би радио књиговезачке послове, мање столарске, водоводне и електро послове, фотокопирање, а по добијању аутомобила би био и возач. Ступањем на снагу *Правилника о ближим условима за дигитализацију библиотечко-информационе грађе* (Службени гласник 102/17) наметнули су се приоритети за запошљавање. Члан 6 овог *Правилника* одређује ближе услове за обављање послова дигитализације библиотечко-информационе грађе и извора у погледу техничке опремљености, простора и кадрова, и у тачки 3, став 2 каже: „матичне библиотеке – најмање два запослена лица са најмање основним струковним студијама из области природно-математичких или техничко-технолошких поља“. НББ нема ни једног радника са овим образовањем. Поред ових радника за функционисање делатности неопходан је један филолог и библиотекар-информатичар (са катедре на Филолошком факултету у Београду)

Простор је недовољан, а постојећем је неопходна санација.

Ради санирања зграде Дома културе и истовременог постизања енергетске ефикасности неопходно је **урадити термо и хидро изолацију 315 m² равног крова и реконструисати бетонске кровне ограде** које су 2011. „привремено привезане“ гвозденим сајлама. Овај посао би требало да има приоритет јер је бетон са кровних ограда почео да се руни те парчад бетона која падају са 10 m висине представљају континуирану опасност за све који долазе и пролазе поред библиотеке.

Наменски грађен простор 1972. не може да задовољи потребе библиотечко-информационе делатности данас. По Стандарду, НББ би требало да располаже површином од 1.225 до 2.100 m² а има 1113 m². Недостаје још једна читаоница, простор за матичну службу, културну, јавну и издавачку делатност, гардероба, књиговезница. Овај проблем би делимично решили грађевински радови унутар библиотеке, тј. **изградња међуспратне конструкције** (постоји незасвођен простор између 1. и 2. спрата) чиме би се добило додатних 73 m². Урађена је пројектна документација и по предмеру и предрачуна износ радова је 6.500.000 дин. До тренутка када се пише овај Програм рада немамо потврду, али се надамо да ће ова средства бити уврштена у финансијски план града.

За Седам тоалета после 50 година коришћења неопходна је замена инсталација, санитарније, плочица, врата и реконструкција једног тоалета у приземљу како би се постојећи прилагодио потребама особа са инвалидитетом. За овај посао још увек недостаје пројектна документација коју треба да прибави градска управа. Крајем године је стручно лице обишло простор, измерило и сачинило белешке, те се надамо да ће и средства за израду пројекта реконструкције тоалета такође бити уврштена у финансијски план града.

Књижни фонд

За куповину књига у 2022. НББ је имала на располагању 1.900.000. У јуну је реализована прва набавка књига у вредности од 480.157,69 динара и купљено је 610 књига. Друга набавка је у току – уговор је потписан и добављач има обавезу да до 21.12.2022. достави купљене књиге (994 наслова тј. 1.627 примерака). Поред овога, фондови НББ су приновљени и за 1.250 књига које су стигле као поклон (697 откуп МКРС + 553 као поклон појединаца и Народне библиотеке Србије и Универзитетске библиотеке)

Укупан фонд књига у НББ на крају 2022. је 135.014. Овај број представљају инвентарисане и обрађене књиге. У њему се не налазе књиге из друге јавне набавке. Оне ће већим делом ући у инвентар 2023.

По „Стандарду за набавку библиотечке грађе у 2023. г. за општинске библиотеке“, прописаном од Народне библиотеке Србије, а у складу са Законом о библиотечкој делатности, за НББ, с обзиром на број становника у општини, нужно је обезбедити за куповину књига 3.825.000 динара а за куповину домаће периодике 280.000 динара. (220.000 за дневне новине и недељнике + 60.000 за стручну периодику).

У 2023. за набавку књига и стручне периодике опредељено је 2.185.000 динара.

И овом приликом истичемо да број купљених књига директно утиче на број корисника у библиотеци. Набавком књига и периодике по Стандарду не само да ће се побољшати квалитет услуга библиотеке у граду, већ ће оживети и рад библиотечких огранака (Брестовац, Злот, Кривељ, Доња Бела Река) јер је јасно колико је за живот села важна добро снабдевена читаоница.

Техничка опрема: недовољна.

Полице за књиге на позајмним одељењима су старе, а средства за рачунарску опрему су скромна тако да свака принова не успева много да унапреди делатност, већ само замењује ону превазиђену а нужну за пословање.

НББ је неопходан аутомобил како би на ваљан начин обављала своју делатност како у граду тако у целом Борском управном округу. НББ је задужена за обављање надзора над стручним радом 54 библиотеке у округу, и за израду регистра старе и ретке библиотечке грађе која се налази на овој територији, те је неопходно истраживати не само по јавним и школским библиотекама, већ и по манастирским и црквеним. За ове послове немогуће је користити услуге редовне аутобуске линије.

Све радне станице у библиотеци у граду прикључене су на локалну рачунарску мрежу библиотеке и на Интернет. Међутим, **у сеоским огранцима могућност квалитетног коришћења интернета, потребног за функционисање библиотечко-информационе делатности не постоји.**

Од техничке опреме НББ на крају 2022. поседује: 1 сервер за дигитализовану библиотечко-информациону грађу, 27 умрежених рачунара, 6 лап-топа, 2 таблет рачунара, 1 смарт телевизор и хедсет за виртуелну реалност, 11 ласерских штампача, 1 матрични и 2 штампача у боји и 1 фото-штампач, 1 мултифункционални уређај (скенер, штампач и копиер уједно), 6 баркод читача, 4 баркод штампача, 3 термална штампача реверса, 5 скенера, 6 екстерних хард дискова, 1 фотокопир, 3 пројектора, тв и двд плејер, дигиталну камеру и 2 фотоапарата, 2 бежична микрофона, инфосталак, 15 табли од плуте ради реализације изложби, 1 модерацијску таблу, презентер, апарат за корицење и апарат за пластификацију, у сали за програме озвучење, велико платно за пројекције, 40 рамова за фотографије, велики читаонички сто и 70 столица. Цео простор библиотеке климатизује 10 уређаја.

Недостају средства за 4 полице за књиге, радни сто и платно за пројекције за Дечје одељење; за Позајмно одељење за одрасле 3 полице за књиге; за Одељење обраде клима уређај; за Информативно одељење ласерски штампач и отворена полицна преграда за Стрип-кутак; за 16 канцеларијских радних столица за запослене. По Стандарду од основне техничке опреме још недостаје активна и пасивна мрежна опрема, опрема за магнетну заштиту фондова, уређаји за самостално задуживање и раздуживање библиотечко-информационе грађе, и друга савремена техничка опрема.

3. ПОСЛОВНА СТРАТЕГИЈА

Ценовна стратегија:

По одлукама УО (177/5 од 11.7.2022. и 177/6 од 11.7.2022) цене услуга у НББ у 2023. биће:

- **За одрасле:** појединачна годишња чланарина 400 дин.
полугодишња чланарина 200 дин.
дневна чланарина 100 дин.
- **Двојна чланарина** (коришћење фондова у огранку и у граду) 300 дин.
- **Породична чланарина** (сви драсли чланови породице колико год да их има): 600 дин.
- **Колективно годишње учлањење:** група од 10 по појединачној цени од 250 дин.
- **Бесплатне категорије корисника услуга** у Народној библиотеци Бор су:
 - сва деца до поласка у основну школу;
 - сви који су у систему формалног образовања (сви основци, средњошколци и студенти)
 - незапослени са евиденције Националне службе за запошљавање;
 - добровољни даваоци крви (тј. они који су дали крв у текућој и претходној години);
 - донори органа;
 - труднице и породилје;
 - учесници манифестацује Златна свадба;
 - штићеници куба „Мозаик“;
 - сарадници часописа *Бележница*,
 - школски библиотекари борских основних и средњих школа,

- запослени у установама културе
- и други који су помагали рад библиотеке (по писаној одлуци директора).

Позиционирање:

Народна библиотека Бор је градска установа културе, а како је матична за библиотеке Борског управног округа и пошто су јој поверени послови од општег интереса у заштити старе и ретке библиотечке грађе на територији града Бора и општина Неготин, Кладово и Мајданпек, то је позиционира као установу од регионалног значаја

У граду, НББ је установа која својим ресурсима јесте добар партнер целој локалној заједници. То партнерство се огледа како у пружању информација и давању на коришћење различите врсте грађе, тако и у креирању и реализовању културнообразовних програма.

План промотивних активности:

Целокупна делатност библиотеке јесте у функцији промотивне активности рада установе и културног потенцијала локалне средине и сваког појединца. Квалитетна набавка књига је у функцији промоције читања и језичке културе заједно са јавном, културно-просветном делатношћу коју чине програми упознавање суграђана са изабраним делима значајних и утицајних домаћих аутора из различитих области стваралаштва, различитих генерација и оријентација, који се високо вреднују у стручној и културној јавности. Издавачку делатност већ 23 годину чини *Бележница* као једини регионални часопис који се доследно, на систематичан, програмски, стручан али и ка широј публици оријентисан начин бави афирмацијом локалног књижевног, ликовног, преводилачког, културног и стваралаштва у области друштвених наука и хуманистике, и подстиче, потпомаже и прати истраживања локалне друштвене, економске, привредне, политичке и културне историје, значајних завичајних личности и стваралаца, дајући једнаке могућности како старијим и већ афирмисаним, тако и сасвим младим ствараоцима и истраживачима. Годишњу издавачку продукцију чини још и по једна монографска публикација која такође има за циљ афирмацију локалне културне баштине и њених специфичности.

Комплетна делатност НББ је дигитално видљива посредством сајтова <https://www.biblioteka-bor.org.rs/> и <http://www.digitalnizavicaj.org.rs/> а преглед фонда књига које су на располагању корисницима путем портала Кобис плус (тј. <https://plus.sr.cobiss.net/opac7/bib/search>), односно апликације mcobiss, која се може бесплатно преузети и инсталирати на мобилни уређај (<https://play.google.com/store/apps/details?id=si.izum.mcobissr>).

Неопходно је унапређење постојеће сарадње са електронским и свим осталим медијима, како у мисији промовисања културе читања, тако и као позив да се пропрати или активно учествује у програмима библиотеке. На тај начин би се и НББ и школама помогло да квалитетније испоштују препоруку Министарства културе и информисања и Министарства просвете, науке и технолошког развоја која за свој циљ има развој културних потреба и навика деце и младих и повећање броја посетилаца школског узраста локацијама културног наслеђа и културним садржајима.

Због лимитираних средстава немогуће нам је планирати услуге оглашавања на дигиталном билборду и на друштвеним мрежама.

4. ПЛАН ОБАВЉАЊА ДЕЛАТНОСТИ И ПРУЖАЊА УСЛУГА

За НАБАВКУ КЊИГА НББ у 2023. опредељено је 2.150.000 динара. У плану су две набавке: у априлу/мају и почетком новембра (после Београдског сајма књига). Редовним праћењем издавачке продукције и стања колекција унутар различитих фондова књига, у складу са умањеним финансијским могућностима набављаће се нови наслови из свих области и на адекватан начин обнављаће се постојећи књижни фонд.

За набавку периодике опредељено је 35.000 дин.

За набавку дневне штампе и недељника (*Политика, Данас, Блиц, Време, НИИ, Недељник, Спортски журнал, Политикин збавник и Мали забавник*) 200.000 дин.

Завичајна збирка ће се углавном попуњавати захваљујући „локалном обавезном примерку“ текуће продукције о Бору и околини и издања завичајних аутора, у складу са Законом о обавезном примерку (*Сл. гласник бр. 52/11*). Ретроспективна набавка грађе биће у складу са потребама и понудом. Планирање новчаних средстава како би се могла откупити антикварна и ретка издања, приватне колекције визуелне грађе и други материјал стручно валоризован и вредан чувања на

Завичајном одељењу реализоваће се у складу са *Правилником о набавци библиотечко-информационе грађе у НББ* (бр. 88 од 29.2.2016).

ИНВЕНТАРИСАЊЕ И КАТАЛОШКА ОБРАДА БИБЛИОТЕЧКО-ИНФОРМАЦИОНЕ ГРАЂЕ обављаће се у складу са принављањем, по утврђеним међународним стандардима, уз унос у аутоматске базе података. Од 2005. НББ је укључена у систем узајамне каталогизације Народне библиотеке Србије – пројекат Виртуелне библиотеке Србије, уз коришћење библиотечког програма COBISS. НББ има 5 каталогизатора са лиценцом за рад у COBISS3 који ће наставити рад у систему узајамне каталогизације. Преко заједничке библиографско-каталожке базе података COBIB.SR локална база Народне библиотеке Бор повезује се преко интернета са свим осталим базама библиотека-чланица система. На овај начин, омогућено је свима да са било ког места, са било ког рачунара, преко интернета и веб апликације COBISS/OPAC могу да претражују каталоге свих библиотека у Србији које су чланице система COBISS. Од 2018. позајмица ове грађе је аутоматизована и ради се у савременом програмском сегменту COBISS3/Позајмица.

За рад у COBISS систему НББ користи 6 улаза. Министарство културе плаћа два. Потребно је испланирати средства за четири приступа систему, што значи да на годишњем нивоу за четири улаза неопходно је из буџета града одредити: 280.000.

Планирана је набавка одговарајуће опреме и за огранке Народне библиотеке Бор у Брестовцу, Злоту, Кривељу и Доњој Белој Реци (конкурисањем код МКРС). То подразумева и обуку запослених. Уколико би се кренуло са уносом књига за огранке, у самим огранцима морају бити обезбеђени основни предуслови да запослени и корисници могу да користе предности система COBISS, а то је, пре свега - успостављање сигурне и брзе интернет везе.

На Завичајном одељењу инвентарисаће се грађа која то до сада није (визуелна грађа, филмови, мултимедије...) и каталожки ће се обрађивати дигитализовани материјал.

У складу са обавезама које проистичу из примене *Закона о заштити старе и ретке библиотечке грађе*, а НББ је одговорна за његову примену у 4 општине Борског управног округа, библиотекар Завичајног одељења радиће на ажурирању електронског Регистра културних добара.

БИБЛИОТЕЧКЕ УСЛУГЕ – Јавна библиотека је установа културе чији је задатак да свим грађанима обезбеди услуге приступа и коришћења различитих извора информација, у циљу задовољавања њихових културних, информационах, научних, образовних и рекреативних потреба. Извори информација подједнако су доступни свим грађанима без обзира на расу, националност, старосно доба, пол, веру, језик, инвалидност, економски и радни статус и образовни ниво. НББ омогућава приступ библиотечко-информационој грађи и информационам изворима; даје информације о библиотечко-информационој грађи; помаже корисницима при избору и коришћењу библиотечко-информационе грађе, информационах инструмената и извора; води документацију и статистику о библиотечко-информационој грађи и корисницима; ради библиографије и друге информационе изворе; омогућава позајмице библиотечко-информационе грађе и проток информација; набавља, стручно обрађује, чува и штити библиотечко-информациону грађу; учествује у изради заједничких каталога и база података; организује различите културно-образовне програме и издавачку делатност. Различитим облицима деловања НББ подстиче код свих категорија становништва, почев од предшколског узраста, коришћење библиотеке и библиотечко-информационе грађе.

НББ омогућава корисницима приступ Интернету и самостални приступ бази података о фондовима Библиотеке (приступ локалној бази и претраживање узајамне Cobiss базе података), коришћење електронских публикација посредством SCIndeks (Српски цитатни индекс), CEEOL (Central and Eastern European Online Library), DOAJ (Directory of Open Access Journals), DOAB (Directory of Open Access Books), doiSerbia, doiSerbiaPhD (национални портал докторских дисертација до 2014/2015), NaRDuS (National Repository of Dissertations in Serbia), DART-Europe (агрегатор европских дисертација), Europeana, The Internet Archive, Правно-информациони систем РС и демо верзија базе Paragraf Lex.

Од 2023. НББ је претплаћена на Медијски архив Ебарт који представља највећи дигитални корпус медијског садржаја на савременом српском језику и од изузетног је значаја за библиотекарe, новинаре, истраживаче и студенте из различитих области друштвене хуманистике. Годишња претплата износи 39.000 рсд.

План НББ да корисницима омогући квалитетније коришћење електронских публикација у директној је зависности од простора, који треба да буде проширен и квалитетне опреме коју још

немамо у потребном броју. Због тога НББ још увек нема услове да прерасте у информационо-реферални центар и центар за помоћ у образовању, а временом и у центар за образовање на даљину, тзв. електронско учење. Библиотека јесте прави центар јер свима под једнаким условима обезбеђује најјефтинији, најбржи и равноправан приступ информацијама и учењу на даљину.

Како би се суграђани боље информисали, НББ ажурира базу информација из локалне заједнице. По захтеву корисника раде се библиографије на теме из разних области културе, уметности и науке.

Услуге НББ ће у 2023. бити богатије благодарећи реализацији различитих пројекта. Издвајамо пројекте „У облачним негвама – унапређивање техничких услова за заштиту, представљање и коришћење библиотечко-информационе грађе и извора“ и „Седам Влашића – унапређење информационо-техничких капацитета и услова рада набавком 7 рачунара и новом мрежном инсталацијом“ (финансирало МК) којима је набављена и инсталирана савремена опрема за развој техничке инфраструктуре за дислокацију, архивирање, обраду, претраживање, коришћење, заштиту и чување дигиталних или дигитализованих докумената и објеката, што ће омогућује њихову глобалну видљивост, универзалну доступност и компатибилност са савременим уређајима, као и даљи развој, репрограмирање и уграђивање додатних апликација, у корак с развојем ИК окружења. С обзиром на то да континуирано радимо на обогаћивању фондова најразличитијим видовима културног и индустријског наслеђа, савременог стваралаштва, документарним, уметничким, научним радовима у различитим форматима и медијима, имамо задатак да зарад њиховог представљања јавности, једноставнијег препознавања, проналажења и коришћења редизајнирамо приступ, омогућимо прегледнији приказ дигиталних објеката са метаподацима и њихову претрагу. Намера нам је да савременом опремом, инфраструктуром и дизајном обезбедимо компатибилност постојећег садржаја са различитим платформама, развијемо пренос и структуру метаподатака, као и саму структуру сајтова у складу са важећим „Правилником о ближим условима за дигитализацију библиотечко-информационе грађе“, како бисмо дошли до нових корисника и будућих сарадника.

Након обезбеђивања сервера, умрежавања и аутоматског чувања дигиталних докумената у НББ створили су се технички услови за формирање и рад Окружног дата центра за општинске библиотеке у мрежи матичности НББ. План је да мотивишемо колеге, помогнемо при дигитализацији и обезбедимо дислокацију и чување дигитализоване грађе општинским библиотекама Доњег Милановца, Мајданпека, Кладова и Неготина. У првом кораку обезбедићемо им чување досадашње грађе у дигиталном формату на НАС уређају и хард дисковима НББ уз континуирану помоћ при дигитализацији, утврђивању приоритета и утврђивању стратегије дигитализације у општинским библиотекама. Организатори и реализатори овог посла су библиотекар Драган Стојменовић и информатичар кога НББ нема стално запосленог, али с обзиром на обезбеђену масу за зараде у 2023. он ће радити са пуним радним временом (како и налаже „Правилник о ближим условима за дигитализацију библиотечко-информационе грађе“)

Сајт „дигитални завичај“ и даље ће се технички унапређивати и допуњавати новим дигитализованим садржајима.

И даље ће се реализовати програми у оквиру пројекта „Реанимација“ и „Дигитални грађанин“. Корисницима је олакшан приступ електронским изворима информација, аудио-визуелној, као и дигитализованој завичајној некњижној грађи, претраживање и коришћење тих извора и грађе, као и активно учешће у едукативним радионицама и програмима обуке за коришћење рачунара, интернета и разних сервиса, онлајн библиотечких каталога, дигиталних репозиторијума, појединих софтвера и апликација у слободном приступу, у зависности од узраста, интересовања, потреба и знања појединачних или група корисника.

Квалитетном набавком, презентацијом књига и часописа из фондова, сарадњом са најразличитијим институцијама и организацијама из локалне средине, активним присуством на локалним медијима и на „интернет небу“ планирамо повећање броја корисника.

С обзиром на то да је сала за програме и читаоница дневне и недељне штампе доступна за оне који се крећу уз помоћ колица и да НББ има сарадњу са удружењем „Мозаик“ и Клубом МС Бор, очекујемо да ће наше услуге у већој мери користити и људи са посебним потребама. Од 2023. богати фондови НББ који се налазе на првом и другом спрату биће доступни особама које имају проблеме с кретањем. **Опредељена су средства за набавку опреме за слабо покретне** и особе у инвалидским колицима (степенишни гусеничар, склопива рампа и механичка колица) како би сви ресурси НБ Бор били доступнији.

У раду са корисницима поштоваће се утврђени стандарди који важе за јавне библиотеке, као и Правилник Народне библиотеке Бор о коришћењу библиотечке грађе.

ЈАВНА КУЛТУРНО-ОБРАЗОВНА ДЕЛАТНОСТ – У циљу подстицања, развоја и унапређења културних потреба и читалачких интересовања суграђана, нарочито младих и анимирања најшире јавности и посебних циљних група, НББ ће пратити актуелне токове културе и образовања и издавачку продукцију у 2021, 2022. и 2023. години. Организоваће своје традиционалне активности, представљања књига и часописа и књижевна дружења, предавања и трибине, изложбе и друге културноуметничке програме, издавачку делатност, едукативни филмски програм...

У складу са могућностима током 2023. посебним активностима планирамо обележавање значајних јубилеја у нашој и светској култури: 130 година од рођења Милоша Црњанског; 150 г. од рођења Р. Домановића, 190 г. од рођења Ј.Ј.Змаја и 210 г. од рођења Његоша. Пригодним програмима обележиће се и 140 г. Кафке, 130 г. Мајаковског и 110 г. Камија.

Планиране су и традиционалне активности:

- Дан Народне библиотеке Бор – Светосавска свечаност (културно-уметнички програм)
- Национални дан књиге (28. фебруар када је 1832. у Београду основана Народна библиотека Србије)
- Дани поезије (последња недеља марта) – гостовање Радмиле Петровићу огранцима у Злоту и Брестовцу (млада песникиња рођена и одрасла на селу, чија је збирка *Моја мама зна шта се дешава у градовима* привукла велику пажњу на скоро свим регионалним књижевним фестивалима); део најаве програма било би читање поезије у аутобусима који саобраћају на релацији село-град
- Светски дан књиге за децу (2. април) и Светски дан књиге и ауторских права (23. април) – 1 књиж. вече – писац за децу или одрасле
- Дани књиге (мај-јун) – 5 књижевних вечери (обавезно 1 за децу) и предавање
- Изложбе (у пролеће и у јесен) у оквиру пројекта *Дигитализација некњижне грађе...*
- Дечја недеља (прва недеља октобра) – 1 књиж. вече – писац за децу
- Месец књиге (октобар-новембар) – 1 књиж. вече
- Вече читалаца (новембар) – 1 књиж. вече и предавање
- Дан библиотекарa Србије (14. децембар).

У оквиру Дана књиге или Месеца књиге планиран је и програм *Упознајмо суседе кроз књижевност – Румунија*. Циљ је подстицање интересовања за књижевност и културу суседа, тј националних мањина, превазилажење етничких и националних стереотипа и подршка интеркултурној комуникацији. Подразумева гостовање 5 представника издавача (уредници или преводиоци у *Књижевној радионици Рашић, Геопоетици, Патизанској књизи, Хеликсу*) који су последњих година објавили преводе значајних румунских писаца и који су код наше публике изазвали велико интересовање. Разговори о тим делима одржали би се у библиотеци у граду и у огранку, у пензионерском дому, на тераси Гимназије или МЕШ-а у различитим терминима више пута у току три дана.

Планирана су 4 предавања: „Ничеови трубадури“ у реализацији проф. Драгана Пролеа; три предавања у циклусу „Спорт и личност“ намењен афирмацији спорта код младих (гостовање ултрамаратонца Јовице Спајића, најтрофејнијег кошаркашког тренера Жељка Обрадовића и рукометног тренера Зорана Барбуловића)

На Информативном одељењу планира се формирање стрип кутка како би корисници који читају ову грађу могли да се окупљају ради размене и разговора о стриповима, на отварању «кутка» планира се гостовање Алексе Гајића, промоција његових стрипова и неке књиге коју је сам илустровао, изложба и филмска пројекција.

У циљу подстицања интересовања за књигу и књижевност код младих, нарочито тинејџера, ради афирмације аматерског стваралаштва, изражавања мишљења, утисака и креативности, а истовремено и «ажурирања» имица библиотеке и културног туризма (коришћење Бора и околине као сценографије за садржаје) планира се програм BOOKOLIKE. Он подразумева гостовање петоро представника букстаграма, буктјуба и буктока који ће представити по неколико својих књига о којима су креирали садржаје и који ће одржати радионице за средњошколце.

Обезбеђена су средства и за програм *Манге на српском* који има за циљ, поред представљања књижног фонда НББ и привлачења потенцијалних корисника, подршку интересовањима и културним потребама младих, афирмацију креативног читања и повезивања књиге и других медија, подстицање стваралаштва и превазилажење међугенерациског јаза јер планирана изложба и предавања треба да старијима приближе и разјасне ово специфично омладинско интересовање. Програм чини петодневна радионица током које би полазници са менторима радили на манга-адаптацији неког краћег књижевног дела из српске народне или ауторске књижевности. Настали радови би били изложени у сали а приликом отварања изложбе планирано је и предавање везано за визуелне и наративне специфичности манги и анима.

ИЗДАВАЧКУ ДЕЛАТНОСТ у 2023. чини штампање часописа **БЕЛЕЖНИЦА**. Редакција часописа и Стручно веће НББ је закључило да је после две деценије постојања потребно променити досадашњу праксу која је подразумевала само трошкове штампе. За редизајн и прелом часописа потребно је 81.000. За наручене текстове потребно је одредити 54.000. Тираж се смањује на 200 примерака, али због великог скока цене папира за штампу два броја годишње је потребно одредити 300.000 рсд.

Приређена је и публикација **Индустријски пејзажи Бора** чији је аутор Драган Стојменовић, виши дипломирани библиотекар НББ. Књига приказује главне етапе формирања индустријских пејзажа Бора и њихових визуелних представа, са намером да се уз помоћ теоријских приступа етнологије и визуелне антропологије, историје и теорије фотографије приближимо просторним одређењима посматрача, визуелним пројекцијама и дефиницијама индустријских пејзажа, који ће се даље сводити на специфичност локалних услова њиховог формирања и историјског прегледа индустријске производње која је на њих највише утицала. Најупечатљивији индустријски пејзажи Бора, пропратиће се кроз колекције фотографске грађе Завичајног одељења Народне библиотеке Бор у комбинацији са писаним историјским изворима, сећањима, новинским чланцима, техничком документацијом и препознатим, доступним ликовним решењима. За штампу ове публикације у тиражу 200 потребно је 200.000 рсд.

Као резултат вишегодишњег међународног пројекта чији је партнер била НББ, приређен је за штампу и зборник „**Новим путевима у нову будућност. As you go... roads under your feet, towards the new future**“ на српском језику. Уредница је Биљана Ђирић, а преводилац Виолета Стојменовић, библиотекар саветник и уредник културних програма у НББ. За штампу ове публикације у тиражи 200 потребно је 75.000 рсд.

МАТИЧНЕ ФУНКЦИЈЕ – Решењем министра културе о одређивању библиотека које обављају матичне функције (*Службени гласник РС бр.122/12*), НББ је поверено да обавља матичне функције за библиотеке у Борском округу (територија општине Бор, Неготин, Кладово и Мајданпек). Мрежу библиотека на подручју Борског округа чине 54 библиотеке: 14 јавних (4 општинске, 8 стационарних огранака и 1 покретни (библиобус) и 1 месна библиотека, 37 школских (27 у основним школама, 10 у средњим школама) и 3 специјалне.

Поверени послови из матичне надлежности односе се на обављање надзора над стручним радом и континуирано праћење услова рада јавних, школских и специјалних библиотека на подручју матичности, старање о унапређењу делатности и стручном усавршавању кадрова, подстицање и координирање активности значајних за рад и развој библиотечко-информационе делатности и осавремењавање пословања библиотека.

Матична служба НББ у оквиру својих законских надлежности у 2023. години планира следеће активности:

◦ **Вођење регистра библиотека и других евалуационих евиденција** – Наставиће се са активностима на ажурирању података за већ регистроване библиотеке и Народној библиотеци Србије ће се редовно достављати документација о насталим променама. У циљу подстицања даље изградње и ширења јединствене мреже библиотека, пружаће се, према потреби, стручна подршка и другим библиотекама са подручја матичности које нису уписане у централни регистар, ради обезбеђивање услова и комплетирања потребне документације за регистрацију.

◦ **Праћење рада библиотека и надзор над стручним радом библиотека** – Индикатори стања, обима и структуре библиотечке делатности прате се путем прикупљања статистичких података о раду одељења борске библиотеке и библиотека у мрежи матичности путем анкетног упитника и ажурирања података за базу МБС, кроз табеларни приказ и израду анализа показатеља постигнутих резултата у односу на важеће Стандарде (Правилник о националним стандардима за обављање библиотечко-информационе делатности (*Сл. гласник РС бр. 39/13*)). Као и сваке године и у 2023. години ће се попуњавати обрасци за програмски пакет МБС и доставити Народној библиотеци Србије за све библиотеке из надлежности матичне библиотеке. Уједначено вођење евиденције о бројчаним показатељима рада и вођење редовне библиотечке статистике омогућаваће аналитичку обраду података за перманентно праћење делатности у мрежи библиотека. Осим тога, праћење и проучавање услова рада у библиотечкој делатности и предлагање мера за побољшање услова и унапређење рада спроводи се путем надзора над стручним радом. Надзор ће се обављати непосредним увидом у стручни рад библиотека. У 2023. години се планира надзор укупно 15 библиотека (4 у јавним библиотекама у Кладову, Мајданпеку, Текији и Доњем Милановцу и 11 у школским библиотекама Кладова и Мајданпека).

◦ Пружање стручне помоћи и инструктивни рад са запосленима – Пружање стручне помоћи је основ инструктивног рада матичне службе и обухвата све врсте стручне помоћи и обуке према уоченим потребама и конкретној ситуација налаже: у постору матичне библиотеке, на терену, телефонским путем или путем електронске поште. Најчешћа питања поводом којих се очекује стручна помоћ тичу се прикупљања, обраде, класификовања, чувања и заштите библиотечко-информационе грађе, ревизије, расхода, попуњавања образаца за базу МБС. Стање кадровских ресурса у библиотекама у 2023. години биће праћено у смислу промена, као и стицања услова за полагање стручног испита из библиотекарства или за више стручно звање у складу са *Правилника о ближним условима за стицање виших стручних звања у библиотечко-информационој делатности (Сл. гласник РС бр. 22/13)*.

◦ Учешће на стручним семинарима и скуповима – Матична служба ће редовно пратити и запосленим у библиотекама из своје надлежности дистрибуирати обавештења о стручним скуповима и семинарима. У вези са тим, матична служба ће подржавати и залагати се да библиотекари из Борског округа буду упућивани на стручне скупове и изван подручја матичности, у организацији Народне библиотеке Србије, стручних удружења у региону, Заједнице матичних библиотека и других сродних организација које организују семинаре, тематски блиске библиотечко-информационој делатности, обухватајући и законску регулативу која се односи на ову делатност.

◦ Организација стручних семинара – У складу са Законом и пратећим подзаконским актом, *Правилном о сталном стручном усавршавању у библиотечко-информационој делатности (Сл. гласник РС бр. 18/13)*, матична служба се стара о сталном стручном усавршавању запослених на подручју матичности. У складу са финансијским могућностима у 2023. години реализоваће се најмање три стручна семинара за библиотекаре Борског округа, два за библиотекаре из јавних библиотека, а један за школске библиотекаре. У оквиру програма за 2023. чију акредитацију одобрава овлашћена комисија Народне библиотеке Србије, а сагласно потребама посла и интересовању библиотекара бираће се теме семинара. За школске библиотекаре бираће се стручни програми одобрени од стране Завода за унапређење образовања и васпитања. Перманентно ће се пратити и проучавати стање, потребе и услови рада у библиотечко-информационој делатности на територији Борског округа на основу којих ће се давати иницијативе за бољу организацију библиотечког пословања и побољшање квалитета рада и увођења нових услуга.

◦ Изградња јединственог библиотечко-информационог система – И даље ће се настојати да се укључе четири сеоске библиотеке са подручја града Бора (ограници борске библиотеке) у јединствен библиотечко-информациони систем. У вези са тим, планира се унапређење техничких услова рада у овим сеоским библиотекама набавком одговарајуће компјутерске и пратеће опреме. Народној библиотеци Мајданпек која је од јавних библиотека, најмлађа чланица COBISS система, и даље ће се пружати стручна помоћ за несметану примену овог система у 2023. години.

За ове намене планирамо суфинансирање МКИРС у износу 450.000.

ЗАШТИТА БИБЛИОТЕЧКЕ ГРАЂЕ: У 2023. није планирана репарација оштећених књига. Наставиће се и посао дигитализовања као облик заштите и презентације некњижне грађе.

Обављаће се и редовна контрола и сервисирање противпожарних апарата. (ФП опредељено је 120.000).

5. КАДРОВИ

Народна библиотека Бор има мањак запослених.

У 2023. НББ је ушла са 21 радником – 20 запослених на неодређено и 1 радника на одређено време.

У библиотечко-информационој делатности ради 16 библиотечких радника (16 + 1 директор) сви на неодређено време. Образовна структура: 1 доктор филолошких наука у звању библиотекара саветника; 5 (5 + 1 директор) са високом стручном спремом – звање виши дипломирани библиотекар, 4 са вишом стручном спремом – звање виши књижничар, 6 са средњом стручном спремом (2 самостална књижничара и 4 књижничара). У општој служби је 1 са са високом стручном спремом – дипломирани економиста и 2 са основном школом (хигијеничарке) на неодређено време.

Један радник са средњом стручном спремом запослен је на одређено ради припреме и обраде захтева за плаћање по различитим основама, обрачуна зарада и осталих давања запосленима или уговорно ангажованим лицима.

Реална потреба за кадровима

Радећи у две смене, библиотека у граду, са 14 запослених на библиотечким пословима, има тачно по једног стручног радника за свако одељење у једној смени, тако да било какво одсуствовање неког радника са посла ремети редовно функционисање. Проблем недостајућег кадра ће се посебно актуелизовати у предстојећем периоду када за две године одлази троје запослених у библиотечко-информационој делатности те би било неопходно заменити их радницима 7. степена стручности.

Већ сада неопходан је инжењер-програмер чије је радно место систематизовано и с обзиром да је решењем за 2023 обезбеђена маса за зараде, његово ангажовање биће континуирано целе године.

Два књижничара раде у четири сеоска огранка што отежава квалитетан и потпуно посвећен рад.

Постоји и реална потреба за правником јер је НББ једна од ретких матичних библиотека у Србији која га још увек нема, а одговорна је за стручни рад 54 библиотеке у округу и праћење и поштовање законских одредби. Библиотеци недостају и референт општих послова и мајстор, који би обављао различите водоводне, столарске и електро послове, фотокопирање и био обучени за репарирање књига (пошто се пронађе простор за књиговезницу), а по добијању аутомобила био би и возач.

Финансијским планом опредељена су средства за плате (позиције 411+412) у износу 27.083.832,72 дин. То нам омогућава да у овој години унапредимо кадровску структуру и у оквиру одобрених радних места запослимо програмера-инжењера и радника 6. степена кад оде у пензију заменимо радником 7. степена.

Кадровска структура по усвојеној систематизацији

Народна библиотека Бор има систематизовано радно место директора и 21 извршилачко радно место.

Укупно 21: Стручни послови: 17 + Праћећи и помоћно-технички послови: 4

Стручна спрема (укупно): VII степен – 9; VI степен - 4; IV степен - 6; I степен – 2.

Стручни послови: (всс) дипломирани библиотекар 7;
(вшс) виши књижничар 4;
(ссс) књижничар 6

Праћећи и помоћно-технички послови: (всс) финансијско-рачуноводствени послови 1;
(всс) послови информacionих система и технологија 1;
(нкв) остали послови подршке – чистачица, послови курира 2

6. ПЛАНИРАНИ УКУПНИ ПРИХОДИ И РАСХОДИ ЗА 2022.

УКУПНО ПЛАНИРАНИ ПРИХОДИ: 37.904.653,00 дин.

Расходи ће бити у оквиру планираних средстава.

У Бору, 10.1.2023.

Председница Управног одбора Народне библиотеке Бор

Нада Гудурић